

**XX. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika
28. – 30. travnja 2015.**

treći (III.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenkasti broj i riječ)

broj bodova:

100	
------------	--

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati plavom ili crnom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

Na _____ predložili su za čitanje
TREĆEM PROGRAMU HRVATSKOGA RADIJA
_____ suvremenoga hrvatskog pisca Ivice Prtenjače u izdanju
KNJIGU *BRDO*
_____ iz Zagreba. Roman započinje neobičnim motivom muhe koja je sletjela na
VBZ-A
_____ i _____ na zidu
ISUSOV UVOJAK *HAJDUKOV* POSTER
_____, na
DOBROVOLJNOG VATROGASNOG DRUŠTVA *JAVORNO*
otoku, negdje u _____. Ondje, nakon što je dobio otkaz u
KORNATSKOME OTOČJU
_____, u samoći, uz _____
MUZEJU SUVREMENE UMJETNOSTI KUNDERINU
_____, _____ i
NEPODNOŠLJIVU LAKOĆU POSTOJANJA TOVARA VISKONTIJA
jednog _____, glavni lik provodi nekoliko mjeseci.
BEDASTOGA BLAVORA
Dalekozorom, koji je nazvao _____, promatrao je svećenika _____
OKO DON ROBIJA
i Tomu, _____.
VETERANA DOMOVINSKOGA RATA

5	
---	--

5	
---	--

2. U sljedećim rečenicama napiši č ili ć na prazne crte u riječima.

U__ini mu se da na __elu tog __ovjeka nazire slova __*uvar*. Nehoti__no se maši svoje blago izba__ene riječi *mladi*__ te opipa __vor među obrvama koji se sastojao od zakovr__anih slova *gr*__. Usta su mu mirovala kao zape__a__ena. Spustio je nemo__no ruke, izbjegavaju__i njegov pogled. S nepomu__enom upornoš__u iš__ekivao je odgovor. Ali on je i dalje bio nepomi__an, zarobljen u obru__u kukavi__luka i bespomo__nosti.

(prema noveli Vesne Biga *Nemušta šuma*)

4	
---	--

3. U sljedećim rečenicama napiši ije, je ili e na prazne crte u riječima.

Kefir je ml__čni napitak l__kovitih svojstava podr__tlom s Kavkaza koji može pomoći izl__čenju mnogih bolesti. Staros__dioci s Kavkaza zahvaljuju mu svoju dugov__čnost. Kada se oc__đen od zrnaca ostavi da zr__, sve ovisi o sv__žini ml__ka i uv__tima zr__nja. Zrnca su b__lkasta masa koja pods__ća na cv__taču i mogu se d__liti. Na kraju treba dobro prom__šati c__lu sm__su te sve proc__điti kroz c__dilo. Mogu se ubaciti i s__menke lana.

4	
---	--

4. Napiši osam zarezna u rečenice prema pravilima o pisanju zarezna.

Nisi baš ratniče neki znatiželjan tip pomislio sam. U luku je uplovljavao brod s njega je sišlo mnoštvo kapetan je sve postrojio a onda su krenuli prema brdu. Ja sam dok sam još bio malo rastrojen pošao za njima.

2	
---	--

10	
----	--

5. Napiši naziv pravopisnih znakova upotrijebljenih u podcrtanim primjerima.

Utakmicu Hajduk – Dinamo pratili su svi na otoku. _____

Kritičar je naglasio da će roman postati remek-djelo suvremene hrvatske književnosti.

1	
---	--

6. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Gore će me odvesti netko od njegovih.

gore _____ od _____

Vadili su kamenje iz gore budi za gradnju kuća budi za vapnarenje.

gore _____ budi _____ vapnarenje _____

Ruke pružaše put nebosklona.

put _____ nebosklona _____

Vrh gore postavili su odašiljač koji je bio gori nego u nizini.

vrh _____ gori _____

4	
---	--

5	
---	--

7. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Odredi traženi oblik glagola navedenog u zagradi.

Negdje _____ magarac. (*revati*, imperfekt)

Oni _____ je li blavor zmija ili gušter. (*ne znati*, pluskvamperfekt)

Škorpion ga _____ u mali prst. (*ubosti*, perfekt)

U _____ priboru nije bilo antiseptika. (*donijeti*, glagolski pridjev trpni)

Sunce _____ bez zadržske. (*žeći*, prezent)

Kao da priroda _____ u čast životu. (*pljeskati*, prezent)

6	
---	--

8. Napiši početno slovo padeža iznad podcrtanih riječi.

Ništa nisam pitao, jedva da sam izmucao vlastito ime. Ne znam gdje ću s ovom šutnjom,
tom mutavošću koju su u mukama porodili moj prezir i zamor ljudima. Počeo sam osjećati
da mi otkidaju meso s podlaktica, da me jedu, tražili su što im ne pripada.

4	
---	--

9. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Odrediti sintaktičku službu podcrtanih riječi.

Naš ukus samo rijedak dojam bira bira _____

I mrzi sve što sličí frazi i pozi. pozi _____

Tek izabranom srcu zbori lira

I nije pjesma koju viču mnozi. (...) мноzi _____

A strofa treba magijom da dira... magijom _____

(Matoš: *Mladoj Hrvatskoj*)

4	
---	--

14	
----	--

10. Odgovore napiši na prazne crte.

Odredi tri predikata u sljedećim rečenicama.

Ovo mjesto smatrah beznačajnim jer sam bio bez života. I postane Kamenskom odjednom teško.

3	
---	--

11. Odgovore napiši na prazne crte.

Odredi leksičko značenje predikata u sljedećim rečenicama.

Kipar oblikuje skulpturu.

Predikat: _____

Leksičko značenje: _____

Ivan Meštrović bio je kipar.

Predikat: _____

Leksičko značenje: _____

2	
---	--

12. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Napiši predikate sljedećih rečenica.

Petorica _____. (*izdvojiti*, perfekt, trpni oblik)

Troje _____ prekasno. (*stići*, perfekt)

Dvadeset učenika _____ prema autobusu. (*trčati*, prezent)

3	
---	--

8	
---	--

13. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

U kojoj je od sljedećih rečenica subjekt zališan (redundantan)?

- A. Dva muška glasa, i nekakav zveket.
- B. One su pljunule za mnom.
- C. Svitalo je iza obzora.
- D. A imaš pravo, lud si.

1	
---	--

14. Raščlani sljedeću rečenicu na rečenične dijelove.

Je li ova sol strah od samoće?

subjekt _____

predikat _____

atributi _____

3	
---	--

15. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora. U kojoj je rečenici sročni atribut obvezatan?

- A. Drevna pjesma govori o suncu.
- B. Upoznah ga na čudnovat način.
- C. Kamenski je micao modrim usnama.
- D. Samotna ljepotica izašla je na ulicu.

1	
---	--

16. Odredi podcrtani spoj riječi s obzirom na vrstu riječi glavne sastavnice.

Mi jučer nismo isti kao mi danas.

1	
---	--

6	
---	--

17. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Napiši sintagmu *toplina ljeti*:

a) kao odredbeni spoj riječi _____

b) kao okolnosni spoj riječi _____

2	
---	--

18. Odredi sintagme u sljedećoj rečenici.

Tražio sam tišinu, u svim stvarima, umor tijela, da tiho počinem.

SINTAGMA	vrsta gramatičke veze	vrsta sintagme prema funkciji zavisne sastavnice
tražio tišinu		
svim stvarima		
umor tijela		
tiho počinem		

19. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora

4	
---	--

Koji se istovrsni rečenični dijelovi nabrajaju u sljedećoj rečenici?

Više od svega tugujem za ljudima, za zmijama i za brdima, za suncem,
za fotografom vječnosti.

- A. objekti
- B. predikati
- C. priložne oznake
- D. subjekti

1	
---	--

7	
---	--

20. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Odredi priložne oznake u sljedećim rečenicama.

Negdje reve magarac, taj se zvuk odbija od zemlje i penje po brdu na koje ću se sutra popeti i s kojeg ću se, barem se tako nadam, golo spustiti, bez mučaljivosti koja mi iznutra zakopčava misli.

PO mjesta: _____

PO vremena: _____

PO načina: _____

4	
---	--

21. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Koja je od sljedećih rečenica subordinirana?

- A. Ja sam Stanko, a ovo ti je najvažniji stvor na zemlji u iduća tri mjeseca.
- B. Stanko o svom nećaku, dok hodamo, govori s ljubavlju.
- C. Moja je namjera biti dobro, ali pritom ne činiti zlo.
- D. Ja sam vladar svojega života, dakle sam sam.

1	
---	--

22. Zaokruži slovo uz točan odgovor.

Koja je od sljedećih rečenica točno napisana?

- A. „Slobodni moj magarče,“ rekao sam mu, „nema slobode bez ljepote, nema ljepote bez dobrote!“
- B. Možete to pročitati u njegovom romanu/ciklusu romana.
- C. Pitali smo se koliko će to dugo trajati?
- D. I nju i njega zakopaše krišom – krišom, dragi čitaoče krišom...

1	
---	--

6	
---	--

23. Odgovor napiši na praznu crtu.

Poveži sljedeće rečenice u složene odgovarajućim veznicima ni ili niti.

Oni su imali publiku. Oni su tražili publiku.

Oni nisu htjeli otići. Oni nisu htjeli ostati.

2	
---	--

24. Odgovore napiši na prazne crte.

Odredi vrstu zavisne rečenice u sljedećim zavisnosloženim rečenicama. (Priložnim rečenicama odredi vrstu.)

Ti si zbog koje se rodih. _____

Brdo je odlazak kojim se vraćamo sebi, pa i svijetu. _____

Pristajala je u ovo jutro kao što karipski trkač pristaje u sprint od sto metara. _____

Opotio se pod stegnima i pod samarom da je potamnio od znoja. _____

Čime ću se u tom paklu braniti za nesanice, sakrilo se od ljudi. _____

Kad bi došla preda me, to bi me usrećilo. _____

6	
---	--

25. Odgovore napiši na prazne crte.

Napiši sljedeće rečenice kao jednostavne tako da zavisnu surečenicu zamijeniš odgovarajućim rečeničnim dijelom.

Tko želi znati više o ovom suvremenom romanu, neka dođe na susret s autorom.

Kada bi trajekt zastao, možda bih ugledao Svetoga Izidora.

Kada sam zatvorio oči, osjetio sam klizanje trajekta pučinom.

3	
---	--

11	
----	--

26. Odgovore napiši na prazne crte.

Sklopi sljedeće rečenice u tražene zavisnosložene rečenice tako da sadržaj druge rečenice uvrstiš u sadržaj prve.

Zaurloao je strahovito. Svi su ga pogledali.

POSLJEDIČNU:

UZROČNU:

VREMENSKU:

DOPUSNU:

4	
---	--

27. Odgovore napiši na prazne crte.

Napiši svaki stih kao jednostavnu rečenicu s gramatičkim (osnovnim) redom riječi.

Tješiti me niste znali,

Propada vam kućno sjeme,

Zatire se naše sjeme,

Sunašca mi niste dali.

(A. G. Matoš: *Prosjak*)

4	
---	--

8	
---	--

28. Odgovore napiši na prazne crte.

Postavi pitanje tako da riječ Marko u sljedećoj rečenici bude rema. Pri tome upotrijebi i upitnu česticu i upitnu zamjenicu.

Marko će im ga poslati.

1	
---	--

29. Odgovor napiši na praznu crtu.

Uvrsti u podcrtanu rečenicu zaključni konektor.

Vratit će se sljedeći mjesec. Neće moći održati predavanje.

1	
---	--

30. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Odredi osam konektora u sljedećem tekstu.

Jedan od većih problema suvremenoga svijeta svakako su alergije. Upravo zato moguće su različite pretpostavke o podrijetlu alergija, pa i sasvim amaterske i neznanstvene poput ove koju ja ovdje mislim ponuditi. Ipak bit ću oprezan, pa ću ostati samo kod alergije na kućnu prašinu, koja je jedna od najproširenijih. Meni se, naime, čini da su uzroci tog pojavi prije svega psihološki. Temeljem tu tvrdnju na zapažanju da nekada te alergije gotovo da i nije bilo. Zašto je nije bilo, što se promijenilo? Točnije, što se dogodilo s nama? Nekada smo prašinu vlastoručno uklanjali iz kuće. Poslije toga mogli smo biti sigurni da prašine više nema. Sad, međutim, prašinu uklanjamo drukčije, uz pomoć usisivača, i nikad je ne vidimo kako nestaje. Drugim riječima, nekada smo prašinu uklanjali manje sofisticiranim sredstvima nego sad. A to je bilo zdravije. (prema tekstu P. Pavličića *Tepihklofer*)

_____, _____, _____, _____, _____,
_____, _____, _____

5	
---	--

7	
---	--

31. Odgovor napiši na pripadajuću crtu.

Objasni ulogu podcrtane pokazne zamjenice u sljedećoj rečenici.

Prizor je bio onakav kakav smo očekivali.

1	
---	--

32. Odgovore napiši na prazne crte.

Odredi vrstu rečenične intonacije u sljedećim rečenicama.

Pisac će predstaviti svoju novu knjigu? _____

Tko će predstaviti novu knjigu? _____

2	
---	--

33. Odgovor napiši na pripadajuću crtu.

Odredi riječ koja nosi rečenični naglasak u drugoj rečenici.

- Tko je ta dama?

- Poljakinja je ta dama.

1	
---	--

34. Napiši sljedeću zavisnosloženu rečenicu tako da upotrijebiš odgovarajući veznik.

Dosjetio sam se: idemo na Ivanščicu. _____

1	
---	--

5	
---	--

35. Odgovor napiši na pripadajuću crtu.

Objasni čime sljedeće rečenice odstupaju od sintaktičke norme hrvatskoga standardnog jezika.

Sem joj dal lepi križ napraviti. (Krlježa)

Si l' cela mi, kuća bela? (Nazor)

1	
---	--

36. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Odredi osobitosti traženih oblika prema standardnome jeziku u sljedećim dijalektnim rečenicama.

a) osobitosti vokativa u kajkavskom narječju

Dober dan, moj dijak, kak su vaša pleča?

(Tituš Brezovački, Matijaš grabancijaš dijak)

Vokativ: _____

Objašnjenje: _____

c) osobitosti upotrebe genitiva u čakavskom narječju

Srce nose prid očima, da svak vidi njih dobre misli.

(prema M. Držić, Dundo Maroje)

Genitiv: _____

Objašnjenje: _____

4	
---	--

5	
---	--

37. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Tko je bio utemeljitelj hrvatskoga znanstvenog nazivlja?

- A. Ante Kuzmanić
- B. Adolf Veber Tkalčević
- C. Bogoslav Šulek
- D. Tomo Maretić

1	
---	--

38. Odgovor napiši na pripadajuću crtu

Objasni zašto protivnici zagrebačke filološke škole njihove pripadnike pogrdno nazivaju „ahavcima“?

1	
---	--

39. Odgovor napiši na pripadajuću crtu.

Koja je filološka škola zagovarala mijenjanje *Čakovec* u *Čakovac* i *Split* u *Spljet*?

1	
---	--

3	
---	--